

§

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж 2334/2018
27.04.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Беговић Пантић председника већа, Зорице Булајић и Ловорке Стојнов чланова већа, у парници тужиоца "АА", чији је пуномоћник адвокат АБ, против тужене Републике Србије, Министарство правде коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, Немањина бр. 26, ради накнаде због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о жалбама странака изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П бр. 12479/14 од 30.01.2017. године, у седници већа одржаној дана 27.04.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П бр. 12479/14 од 30.01.2017. године у ставу првом изреке и у делу става другог изреке којим је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца "АА" да се обавезе тужена Република Србија, Министарство правде да тужиоцу на име накнаде због повреде права на суђење у разумном року исплати још износ од 8.200,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате и у овом делу жалбе тужене Републике Србије, Министарство правде и тужиоца "АА" **ОДБИЈАЈУ**, као неосноване.

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П бр. 12479/14 од 30.01.2017. године у преосталом делу става другог изреке тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија, Министарство правде да тужиоцу "АА" на име накнаде због повреде права на суђење у разумном року исплати још износ од 1.200,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате у року од 15 дана од достављања отправка пресуде.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П бр. 12479/14 од

30.01.2017. године тако што свака страна сноси своје трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена Република Србија, Министарство правде да тужиоцу "АА" накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 12.000,00 динара, у року од 15 дана од достављања отправака пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене Републике Србије, Министарство правде за накнаду трошкова парничног поступка, као неоснован.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 600,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужена на име накнаде због повреде права на суђење у разумном року преко досуђеног, а до траженог износа од 10.000,00 евра, исплати износ од 9.400,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 45.750,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате.

Против ове пресуде жалбе су изјавиле обе странке из свих законских разлога, тужилац побијајући је, како произлази из жалбених разлога, у ставу другом изреке а тужена побијајући је у ставовима првом и трећем изреке.

Тужилац је одговорио на жалбу тужене.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386 ЗПП, апелациони суд је оценио да су жалбе странака делимично основана.

Правилно је првостепени суд утврдио све битне чињенице и то да је одлуком Уставног суда Републике Србије Уж бр. 2079/2009 од 14.07.2011. године утврђено да је подносиоцу уставне жалбе, овде тужиоцу повређено право на суђење у разумном року, зајемчено чланом 32 став 1 Устава РС, у парничном поступку који се води пред Основним судом у Смедереву, Судска јединица у Великој Плани у предмету П бр. 821/10. Овом одлуком утврђено је и право подносиоца, овде тужиоца на накнаду нематеријалне штете и упућен је да га може остварити на начин предвиђен одредбама члана 90 Закона о Уставном суду, а Основном суду у Смедереву, Судска јединица у Великој Плани наложено да предузме све неопходне мере како би се парнични поступак окончао у најкраћем року. Наведени парнични поступак вођен је по тужби тужиоца "АА1" умешачем на страни тужиоца "АА" (овде тужилац) против тужених ББ и других, ради исплате накнаде. Поступак је започет подношењем тужбе 11.08.1993. године и до доношења одлуке о уставној жалби трајао је 18 година, да би се 30.03.2016. године правоснажно окончао у односу на туженог ББ1, док је у односу на друготуженог поступак у прекиду.

Одлуку о повреди уставног права на суђење у разумном року Уставни суд је засновао на оцени да дужина трајања поступка у конкретном случају, сама по себи указује на чињеницу да поступак није окончан у оквиру разумног рока, те да се без обзира на сложеност спорних питања која у једном судском поступку треба расправити, а којих у конкретном случају неспорно има, не може прихватити да је разумно да поступак траје 18 година. И поред утврђења да је у парничном поступку који је претходио подношењу уставне жалбе било сложених чињеничних и правних питања из разлога што је наведени поступак постао правно и чињенично сложенији накнадним спајањем предмета П бр. 11/98 и подношењем већег броја противужбених захтева учесника у том поступку, по оцени тог суда основни разлог дугог трајања наведеног поступка је неделотворно поступање првостепеног суда који се огледа у томе што су четири првостепене пресуде биле делимично укинуте, а једна још у целини, а што је имало за последицу враћање предмета првостепеном суду на поновни поступак и одлучивање те да оправдање за наведено трајање поступка не може бити ни околност да је ранијим Законом о парничном поступку била дата могућност да се предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање неограничени број пута.

Пре покретања овог спора, тужилац се обраћао Комисији за накнаду штете при Министарству правде РС, која је захтев тужиоца одбила као неоснован одлуком од 30.01.2012. године, из разлога што се ради о правном лицу према коме се не може ценити психички однос у вези са поступком који је вођен пред Општинским судом у Великој Плани, односно касније Основним судом у Смедереву, Судска јединица у Великој Плани П бр. 821/10, те самим тим се не може применити критеријум који се примењује према физичким лицима.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, применом члана 32 став 1 Устава РС, а имајући у виду одлуку Уставног суда Уж бр. 2079/2009 од 14.07.2011. године, првостепени суд је правилно закључио да тужиоцу припада право на накнаду штете коју трпи због утврђене повреде уставом загарантованог права на суђење у разумном року. Како се тужилац, сагласно члану 90 Закона о Уставном суду без успеха обратио органу тужене, Комисији за накнаду штете при Министарству правде јер је његов захтев одбијен, подношењем тужбе у овој парници, тужилац је поступио у свему на начин прописан чланом 17а Правилника о саставу и раду Комисије за накнаду штете на основу одлуке Уставног суда којом је усвојена уставна жалба (Службени гласник РС бр. 27/08 и 23/11) тражећи правичну накнаду због повреде права на суђење у разумном року, које право му је признато одлуком Уставног суда РС.

Наиме чланом 89 Закона о Уставном суду (Службени гласник РС бр. 109/07), важећег у време доношења одлуке тог суда о уставној жалби тужиоца, прописано је да када Уставни суд утврди да је оспореним појединачним актом, односно радњом, повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајамчена Уставом, поништиће појединачни акт, односно забраниће даље вршење или наредити вршење одређене радње и одредити да се уклоне штетне последице у одређеном року, као и да је одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба правни основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањање других штетних последица пред надлежним органом, у складу са законом. Поступајући у складу са овом законском одредбом Уставни суд је одлучио да се правично задовољење подносиоца уставне жалбе, овде тужиоца због утврђене повреде права из члана 32 став 1 Устава оствари, између осталог

остварује и, утврђењем права на накнаду нематеријалне штете на начин прописан чланом 90 Закона о Уставном суду. Тиме је надлежан орган утврдио право тужиоца на накнаду нематеријалне штете као врсту сатисфакције (правичног задовољења) за утврђену повреду права. Пошто одлука о уставној жалби делује erga omnes то је тужена у обавези да тужиоцу накнади нематеријалну штету признату том одлуком.

Правилно је првостепени суд приликом оцене основаности тужбеног захтева, поред наведене одлуке Уставног суда имао у виду и одлуке Европског суда за људска права, као и правно мишљење Врховног касационог суда да правна лица под контролом државе (дакле само ова правна лица што у конкретном није и тужилац) немају право на новчану накнаду због утврђене повреде права на суђење у разумном року.

Стога је неоснован жалбени навод тужене да у конкретном случају тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете с обзиром да је реч о правном лицу код кога је немогуће ценити психички однос у вези са претрпљеним душевним боловима везаним за предметни судски поступак.

За своју одлуку првостепени суд је дао јасне и образложене разлоге те је неоснован жалбени навод тужиоца да је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП.

Међутим одлучујући о висини правичног задовољења првостепени суд је погрешно применио материјално право, на шта се основано указује жалбом тужиоца.

Узимајући у обзир све околности конкретног случаја правична сатисфакција за овај вид штете коју је тужиоцу проузрокована повредом права на суђење у разумном року, по оцени апелационог суда износи 1.800,00 евра.

У конкретном случају ради се о чињенично и правно сложеном спору који је од подношења тужбе до доношења одлуке Уставног суда трајао 18 година, правоснажно је окончан само у односу на једног туженог, док је у односу на другог поступак у прекиду, тужилац у истом није странка него треће лице у парници (умешач) који својим понашањем није допринео овако дугом трајању поступка. Поред тога, у предметном парничном поступку су четири првостепене пресуде биле делимично укинуте и још једна првостепена пресуда је укинута у целости, те је и оценом Уставног суда основни разлог дугог трајања парничног поступка неделотворно поступање првостепеног суда.

Стога Апелациони суд сматра да је првостепени суд на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право у погледу висине новчаног обештећења за повреду права на суђење у разумном року, па је применом члана 200 Закона о облигационим односима, члана 32 став 1 Устава Републике Србије и члана 6 Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Приликом одлучивања о висини новчаног обештећења, овај суд је оценио да је досуђена накнада адекватна околностима конкретног случаја. Наиме, право тужиоца на примерену накнаду због које ће престати његов статус жртве произлази из члана 6 Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и стандарда из одлуке Европског суда за људска права у предмету Миловановић против Србије, те је

приликом одмеравања висине новчаног обештећења овај суд имао у виду нарочито чињеницу да је у парничном поступку у коме је повређено право тужиоца на суђење у разумном року, доношење правоснажне одлуке било веома значајно за тужиоца, с обзиром да је правно лице које се бави производњом и прометом робе на велико и мало, те је услед предметног спора о накнади за деекспроприсану непокретност, тужилац у својству умешача трпео као правно лице пословну штету и ризик за своју делатност коју је обављао у просторијама деекспроприсане непокретности.

Како у проведеном поступку није учињена ни једна битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 ЗПП на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити било која друга повреда која би била од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде то је одлучено као у ставовима првом и другом изреке ове пресуде, на основу чланова 390 и 394 тачка 4 ЗПП.

Одлучујући о жалби тужне изјављене против решења о трошковима поступка апелациони суд је оценио да је у овом делу жалба тужене основана јер је донета погрешном применом одредаба ЗПП на којима је заснована.

Према стању у списима тужилац је на рочишту за главну расправу на коме је донета одлука захтев за накнаду трошкова определио тражећи накнаду за приступ на четири одржана рочишта по АТ. Оваква захтев није сачињен на начин прописан чланом 163 ЗПП, који је императивне природе. Како о захтеву за трошкове поступка суд одлучује на основу опредељеног захтева странке и како тужилац такав захтев није поднео то му, супротно оцени првостепеног суда, њихова накнада не припада.

Како је првостепена одлука о трошковима донета погрешном применом члана 163 ЗПП, која у погледу трошкова има материјалноправни карактер то је одлука о трошковима преиначена тако да свака страна сноси своје трошкове поступка и на основу члана 401 тачка 3 ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке ове пресуде.

Истовремено је одлучено о трошковима поступка по жалби и пошто је тужилац делимично успео у другостепеном поступку, досуђен му је сразмеран износ награде и накнаде за рад адвоката који је саставио жалбу у износу 12.000,00 динара, али не и за састав одговора на жалбу који није био нужан, те је одлучено као у ставу четвртном изреке пресуде на основу члана 165 став 2, у вези члана 153 ЗПП.

Пошто тужена успела у жалбеном поступку само у незнатном делу (трошкови поступка), не припадају јој трошкови овог поступка због чега је, на основу члана 165 став 1, у вези члана 153 ЗПП, одлучено као у ставу четвртном изреке ове пресуде.

Председник већа - судија
Светлана Беговић Пантић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић